

reflecties

In dit nummer:

- 2 is uw gezin goed verzekerd?
- 3 De Anw-hiaatverzekering
- 4 bestuursleden over de kredietcrisis

juli 2009

Laan van Zuid Hoorn 165 2289 DD Rijswijk Telefoon 070-317 17 17

Pensioenfonds geraakt door financiële crisis

Buffers Pensioenfonds Waterbouw moeten omhoog

Het zal u niet ontgaan zijn: de pensioenfonds in Nederland verkeren in zwaar weer. Door de crisis zijn hun financiële buffers voor een deel verdampt. Dat geldt ook voor Pensioenfonds Waterbouw. Vijf vragen over wat er speelt.

1 Hoe staat het pensioenfonds ervoor?

Eind 2007 hadden we voor elke euro aan pensioen-toezeggingen nog ongeveer 1,60 euro in kas. Eind 2008 was dat nog maar 1,10 euro. Onze dekkingsgraad was daarmee teruggelopen van 160% tot 110%. Inmiddels (eind mei) is onze dekkingsgraad weer wat gestegen.

2 Hoe komt het?

Het komt door forse verliezen op de beleggingen (door de kredietcrisis gingen alle soorten beleggingen in waarde omlaag), maar ook door het dalen van de rente. Als de rente daalt, moet een pensioenfonds meer geld reserveren voor de pensioenen. De pensioenen worden als het ware duurder.

3 Aan welke eisen voldoet het fonds niet meer?

Pensioenfonds moeten volgens de wet minstens een dekkingsgraad van 105% hebben. Hebben ze dat niet, dan moeten ze snel ingrijpen. Maar bovenop die 105% moeten ook nog extra buffers worden aangehouden voor de veiligheid. Pas bij een dekkingsgraad van ongeveer 120% voldoe je aan alle eisen. Eind 2008 voldeden we nog wel aan de 105%-eis, maar

niet de eis voor de extra buffers. In het herstelplan hebben we in april 2009 moeten aangeven hoe we die buffers weer gaan aanvullen. Wettelijk hebben we daarvoor 15 jaar de tijd, maar het bestuur streeft ernaar het zo snel mogelijk voor elkaar te hebben.

4 Welke maatregelen zijn er nodig?

We hoeven geen rigoreuze maatregelen te treffen zoals het verhogen van de premie of het korten van de pensioenen (afstempelen). Wel zal de indexatie, het beschermen van de koopkracht van de pensioenen, worden gekort of overgeslagen zolang dat nodig is. In 2009 is de indexatie voor het eerst niet toegekend. Het belangrijkste deel van het herstel van de buffers moet echter komen van rendement op de beleggingen.

5 Gaat het lukken?

Volgens de rekenmodellen die we van de overheid moeten gebruiken wel. Als de beleggingen de komende jaren opleveren wat (voorzichtige) deskundigen voorspellen, dan gaat het allemaal goedkomen. Echte zekerheid daarover bestaat natuurlijk niet. ■

Lees ook het interview op pagina 4

Pensioenoverdracht opgeschort

Pensioenfonds met een dekkingsgraad lager dan 100% mogen niet meewerken aan het overdragen van pensioenen van komende of vertrekkende deelnemers. Dit geldt op dit moment voor een flink aantal pensioenfonds in Nederland. Nieuwe medewerkers in de sector mogen hun pensioen van hun oude werkgever dan niet laten overdragen naar Pensioenfonds Waterbouw. Vertrekkende werknemers mogen hun pensioen niet meenemen naar het pensioenfonds van hun nieuwe werkgever.

Tijdelijk

Het opschorten van waardeoverdrachten is tijdelijk. Als werknemer houdt u er recht op. Als uw aanvraag voor waardeoverdracht is opgeschort zal het pensioenfonds, zodra de financiën weer op orde zijn, u vragen of u alsnog uw pensioen wilt laten overdragen. U kunt dan besluiten om dat te doen, of om er van af te zien. Het is bij het meenemen van uw pensioen overigens altijd goed om te kijken naar de financiële positie van uw oude en uw nieuwe pensioenfonds. Bij een 'rijker' pensioenfonds zijn de kansen op indexatie (de jaarlijkse verhoging van de pensioenen) groter dan bij een fonds dat relatief armer is.

Let op: om gebruik te maken van het recht op waardeoverdracht moet u het aanvragen bij uw NIEUWE pensioenuitvoerder. Dat moet binnen 6 maanden na uw indiensttreding. Dat moet u ook doen als uw nieuwe pensioenuitvoerder tijdelijk niet meewerkt aan waardeoverdrachten, anders verspeelt u uw wettelijk recht.

Hoe zit het met het gezinsinkomen

Bij het Pensioenfonds Waterbouw is er voor iedere deelnemer nabestaandenpensioen verzekerd.

Als u overlijdt, is er voor uw partner partnerpensioen, en voor minderjarige of studerende kinderen is er wezenpensioen. Met een grote slag om de arm kunnen we zeggen dat deze nabestaandenuitkering zelden meer is dan ongeveer 25% van het salaris.

Daarnaast kan uw partner in aanmerking komen voor Anw, de nabestaandenuitkering van de overheid. In het gunstigste geval is de Anw-uitkering € 13.850 op jaarbasis, maar meestal is het minder. Eigen inkomsten worden op de uitkering gekort, en verder zijn er grote groepen nabestaanden die helemaal niet voor Anw in aanmerking komen.

Goed nieuws is dat iedereen die kinderen onder de 18 jaar

verzorgt een Anw-uitkering krijgt, al worden eigen inkomsten op de uitkering gekort. Maar zodra het jongste kind 18 wordt is het afgelopen met de Anw. Dat slaat een gat in het inkomen van in het slechtste geval zo'n € 13.850.

Wilt u dat voorkomen, dan kunt u bij het Pensioenfonds Waterbouw (of elders) een Anw-hiaatverzekering afsluiten. De Anw-hiaatverzekering van het Pensioenfonds Waterbouw keert € 13.850 per jaar uit als uw partner geen Anw (meer) krijgt. Maar daar is wel als voorwaarde aan verbonden dat u minimaal 5 jaar premie heeft betaald of dat u deze verzekering direct bij indiensttreding heeft afgesloten. Eigen inkomsten worden door ons niet gekort. De uitkering loopt door tot uw partner 65 wordt en AOW krijgt.

Dit is de familie Baggermans. Bram is 45 en verdient € 45.000 bruto per jaar. Hij werkt al zo'n 20 jaar in de Waterbouw. Zijn vrouw Anita is 43 (geboortjaar 1966) en werkt part-time. Haar inkomen is € 15.000 op jaarbasis. Het totale gezinsinkomen is dus € 60.000. Ze hebben 2 kinderen.

Gezinsinkomen familie Baggermans

Salaris Bram	€ 45.000
Salaris Anita	€ 15.000
Totaal	€ 60.000

Gezinsinkomen direct na overlijden Bram

Salaris Anita	€ 15.000
Partnerpensioen van pensioenfonds	€ 12.000
Wezenuitkering pensioenfonds	€ 4.500
Anw-halfwezenuitkering	€ 3.000
Anw-uitkering	€ 13.850
Subtotaal	€ 48.350
Korting op Anw wegens salaris Anita	€ 2.850 AF

Totaal € 45.500

Een heel verschil, maar de echte klap komt pas als het jongste kind 18 wordt. Dan vervallen namelijk de Anw-halfwezenuitkering en de Anw-uitkering van Anita. Voor studerende (of arbeidsongeschikte) kinderen loopt de wezenuitkering van het pensioenfonds nog wel door. Zonder die wezenuitkering daalt het gezinsinkomen naar € 27.000 per jaar, minder dan de helft van wat er binnenkwam toen Bram nog leefde.

Gezinsinkomen nadat het jongste kind 18 is geworden

Salaris Anita	€ 15.000
Partnerpensioen	€ 12.000
Wezenuitkering pensioenfonds	€ - *

*tenzij de kinderen studeren of arbeidsongeschikt zijn, dan is er tot 27 nog wezenpensioen

Totaal € 27.000

Het effect van een Anw-hiaatverzekering

Had Bram Baggermans een Anw-hiaatverzekering bij het Pensioenfonds Waterbouw afgesloten, dan zou het tweede plaatje er anders uitzien. De Anw-hiaatverzekering zou gaan uitkeren op het moment dat Anita's Anw vervalt, en dat is dus zodra haar jongste kind 18 jaar wordt. Haar salaris wordt niet op de uitkering gekort. Het tweede inkomensplaatje zou er dan als volgt uitzien:

Gezinsinkomen met volledig uitkerende Anw-hiaatverzekering

Salaris Anita	€ 15.000
Partnerpensioen	€ 12.000
Anw-hiaatverzekering	€ 13.850
Wezenuitkering pensioenfonds	€ - *

*tenzij de kinderen studeren of arbeidsongeschikt zijn, dan is er tot 27 nog wezenpensioen

Totaal € 40.850

Wat gebeurt er als Bram overlijdt?

Anita krijgt dan van het Pensioenfonds Waterbouw partnerpensioen, in haar geval is dat € 12.000 bruto per jaar.

Voor de twee kinderen is er wezenpensioen, in dit geval totaal € 4.500 per jaar. Het wezenpensioen stopt zodra een kind 16 is, tenzij het arbeidsongeschikt is of studeert. In dat geval is er wezenpensioen tot maximaal 27 jaar.

Anita komt bovendien in aanmerking voor Anw, de nabestaandenuitkering van de overheid, omdat ze kinderen onder de 18 jaar verzorgt. De Anw-uitkering bedraagt ongeveer € 13.850 per jaar, maar inkomen uit arbeid wordt gedeeltelijk op de Anw gekort. Omdat Anita een betaalde baan heeft, blijft er van haar Anw ongeveer € 11.000 over. Zolang haar jongste kind jonger is dan 18 jaar krijgt het gezin van de overheid ook een Anw-halfwezenuitkering van ongeveer € 3.000 per jaar. Deze uitkering stopt zodra het jongste kind 18 is.

Al met al daalt het gezinsinkomen dus door het overlijden van Bram van € 60.000 bruto per jaar naar ongeveer € 45.500 per jaar.

als de kostwinner overlijdt?

Is uw gezin goed verzekerd?

Dit is het echtpaar Waterman. Eric (1950) werkt al dertig jaar in de waterbouw en verdient € 45.000 per jaar. Zijn vrouw Jenny (1952) heeft geen betaalde baan. Het totale gezinsinkomen is dus € 45.000 per jaar. Ze hebben geen kinderen onder de 18 jaar.

Gezinsinkomen echtpaar Waterman

Salaris Eric € 45.000

Wat gebeurt er als Eric overlijdt?

Jenny krijgt dan van het Pensioenfonds Waterbouw partnerpensioen, in haar geval is dat ongeveer € 12.000 bruto per jaar.

Jenny komt niet in aanmerking voor Anw, de nabestaandenuitkering van de overheid. Om wel zo'n uitkering te krijgen zou zij kinderen onder de 18 jaar moeten verzorgen, voor 1 januari 1950 geboren moeten zijn, of minimaal 45% arbeidsongeschikt moeten zijn. Dat is allemaal niet het geval.

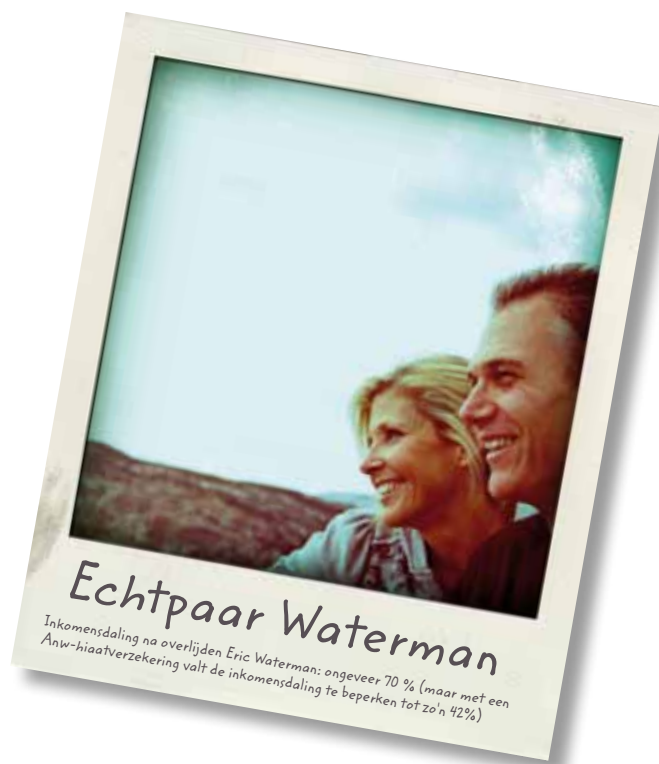
Inkomen weduwe na overlijden Eric

Partnerpensioen € 12.000

Al met al daalt het inkomen dus door het overlijden van Eric van € 45.000 bruto per jaar naar € 12.000 per jaar.

Het effect van een Anw-hiaatverzekering

Had Eric Waterman een Anw-hiaatverzekering bij het Pensioenfonds Waterbouw afgesloten, dan zou het inkomensplaatje er anders uitzien.

De Anw-hiaatverzekering zou direct na zijn overlijden gaan uitkeren. De uitkering, € 13.850, komt bovenop het partnerpensioen van € 12.000 per jaar. Daarmee komt het totale inkomen van Jenny op € 25.850 per jaar. Het partnerpensioen houdt zij levenslang, de Anw-hiaatverzekering houdt op op het moment dat Jenny 65 wordt en AOW krijgt.

Inkomen weduwe met volledig uitkerende Anw-hiaatverzekering

Partnerpensioen € 12.000
Anw-hiaatverzekering € 13.850

Totaal € 25.850

De Anw-hiaatverzekering

Een Anw-hiaatverzekering is een verzekering die het gat vult dat in het inkomen wordt geslagen als de Anw van de overheid niet uitkeert of niet meer uitkeert. Dat gat is op jaarbasis € 13.850. Zo'n Anw-hiaatverzekering keert uit als uw partner geen Anw (meer) krijgt.

Wie moet een Anw-hiaatverzekering afsluiten?

Als uw partner kan rondkomen van het nabestaandepensioen van het Pensioenfonds Waterbouw, of als zij voldoende eigen inkomsten of vermogen heeft om dat aan te vullen, dan is het niet nodig een Anw-hiaatverzekering af te sluiten.

In alle andere gevallen raadt het Pensioenfonds Waterbouw aan wel zo'n verzekering af te sluiten. Het voorkomt dat uw gezin of uw echtgenote na uw overlijden te maken krijgt met een enorme inkomensdaling.

Verzekeren bij Pensioenfonds Waterbouw of elders?

Vrijwel alle verzekeraars bieden Anw-hiaatverzekeringen aan. Vaak is een medische keuring verplicht. Bij de Anw-hiaatverzekering van het

Pensioenfonds Waterbouw is er geen medische keuring, maar dat heeft wel een nadeel. U bent bij ons alleen direct volledig verzekerd als u bij indiensttreding zo'n verzekering hebt afgesloten. Is dat niet zo, dan bent u pas na vijf jaar premiebetaling volledig verzekerd. Overlijdt u al eerder, dan is er voor uw nabestaande maar een gedeeltelijke uitkering.

De premie voor de ANW-hiaatverzekering die u bij ons kunt afsluiten wordt volledig individueel bepaald. De premie is afhankelijk van uw levenssituatie en het risico dat het fonds loopt om tot uitkering over te moeten gaan. De premie is voorts fiscaal aftrekbaar; de premie wordt in mindering gebracht op uw bruto loon.

Wilt u meer weten over de Anw-hiaatverzekering of bent u geïnteresseerd wat zo'n verzekering in uw geval zou kosten, dan kunt u contact met ons opnemen via email: pensioen@sflowerbouw.nl of telefonisch op: 070 - 317 17 10.

‘Op de lange termijn komt het goed.’

Veel pensioenfondsen hebben door de financiële crisis hun buffers te klein zien worden. Hoe staat het Pensioenfonds Waterbouw ervoor en wat moet er gebeuren om de buffers weer aan te vullen? We vroegen het de twee bestuursvoorzitters van het pensioenfonds.

Arie Struijk is werkgeversvoorzitter in het bestuur van het Pensioenfonds Waterbouw. In het dagelijks leven is hij directeur-groootaandeelhouder van Van den Herik te Sliedrecht.

Hans Crombeen is werknemersvoorzitter in het bestuur van Pensioenfonds Waterbouw. In het dagelijks leven is hij voorzitter van FNV Waterbouw.

Hoe erg is de situatie voor het fonds?

Arie Struijk: ‘Het is duidelijk dat we te maken hebben met een serieuze crisis. Maar ik denk dat onze mensen zich geen grote zorgen hoeven te maken over hun pensioen. Ons pensioenfonds had grote buffers. Daarmee hebben we de klappen kunnen opvangen. Een flink deel van die buffers is nu weg, maar niet alles. We staan er in vergelijking met veel andere fondsen nog altijd redelijk voor. Maar wat ik mis-

die indexatie altijd toe te kennen. Maar het is geen recht. We kunnen het alleen doen als er voldoende geld voor is. Dat was dit jaar niet het geval. De buffers waren te laag geworden, en dan kan het gewoon niet. Dan gaat de indexatie namelijk ten koste van de veiligheid van de pensioenen. Het is heel jammer voor iedereen en vooral voor de gepensioneerden, want die voelen het meteen in hun koopkracht. Maar het is even niet anders. We werken er nu als bestuur

‘ Ons doel is de buffers weer op te bouwen en de indexatie van de pensioenen zo snel mogelijk te hervatten. ’

schien wel het belangrijkste vind: je moet bij pensioen kijken naar de lange termijn. Pensioen bouw je op in een jaar of veertig. We weten dat je in zo’n periode altijd pieken en dalen hebt. Op de lange termijn komt het goed.’

Toch hebben jullie een vervelende maatregel moeten nemen: de indexatie is dit jaar overgeslagen. Dat tast de koopkracht van de pensioenen aan.

Hans Crombeen: ‘Dat klopt. En het is voor het eerst in zeer lange tijd dat we in ons fonds de pensioenen niet geïndexeerd hebben. Indexatie is inderdaad heel belangrijk voor de koopkracht van je pensioen. We streven er als pensioenfonds dan ook naar om

hard aan om de indexatie zo snel mogelijk weer te kunnen hervatten. Daarom is het ook zo belangrijk dat onze financiële positie verbetert.’

Welke extra maatregelen gaan jullie daarvoor nemen?

Struijk: ‘Er zijn geen extra maatregelen nodig. We gaan dus niet korten op de pensioenen of de premie verhogen. Uit alles blijkt dat we, als we normale rendementen op onze beleggingen gaan halen, er gewoon weer uitkomen. Tja, mocht de crisis nog erger worden, dan is natuurlijk niet uit te sluiten dat we extra maatregelen moeten nemen. Maar op het moment is dat niet aan de orde.’

Crombeen: ‘Je ziet de laatste weken onze buffers al

weer wat groeien. De beurzen zijn iets aangetrokken en ook de rentestand speelt een rol. Eind 2008 stonden we nog op 110% dekkinggraad. Nu (eind mei, red.) is dat al weer richting 120%. We moeten ons overigens niet rijk rekenen: de markt is nog steeds heel onzeker, dus het kan ook weer snel de andere kant opgaan. Niemand weet op dit moment of we het ergste al gehad hebben.’

Wat hebben jullie gedaan om de crisis het hoofd te bieden?

Struijk: ‘Het belangrijkste hebben we eigenlijk al gedaan voor er sprake was van een crisis: in goede jaren hebben we grote buffers opgebouwd. Het is maar weer eens duidelijk geworden hoe nodig die zijn.’
Crombeen: ‘Toen de crisis eenmaal aan de gang was, zijn we als bestuur vooral rustig gebleven. We beleggen voor de heel lange termijn, en koerswijzigingen waren niet nodig. We hebben bijvoorbeeld geen extra aandelen bijgekocht toen de koersen aan het kelderen waren. Waarom niet? Omdat we het risico op nog verdere dalingen te groot vonden. We zijn ons er zeer van bewust dat we met de inkomens van andere mensen aan het beleggen zijn. Dat legt ons plichten op. We moeten er zeer verantwoordelijk mee omgaan.’

Hebben jullie als pensioenfonds niet toch te veel risico genomen bij de beleggingen?

Struijk: ‘Nee, dat denk ik niet. Allereerst: je moet risico nemen om voldoende rendement te kunnen halen. Als je je geld op de bank zet (en hoe veilig is dat trouwens?), krijg je heel weinig rente. Dat betekent dat je veel meer premie voor je pensioen moet gaan betalen of met minder pensioenen genoegen moet nemen. Dat willen we niet: we willen de premie laag houden en ook nog eens de indexatie mogelijk maken. Dan moet je wel rendement halen en dat betekent onvermijdelijk risico nemen. Maar we willen wel dat die risico’s verantwoord zijn. Dat doe je bijvoorbeeld door je geld goed te spreiden over verschillende soorten beleggingen. Wij zijn daarbij als bestuur altijd aan de voorzichtige kant gebleven. We hebben bijvoorbeeld minder in aandelen belegd dan veel andere pensioenfondsen. Dat heeft goed gewerkt. We hebben over de afgelopen 25 jaar gemiddeld 7,32% rendement per jaar behaald, ondanks de huidige crisis. Ik zou geen beleid weten waar je dat mee kunt verslaan.’

Wat zijn nu de belangrijkste doelen?

Crombeen: ‘Allereerst moeten we de buffers weer verder opbouwen. Dat is van groot belang voor de veiligheid van de pensioenen. Als er in de toekomst weer een crisis komt, moeten we daar ook dan weer tegen bestand zijn. Ook willen we de indexatie van de pensioenen zo snel mogelijk weer kunnen hervatten. Dat heeft hoge prioriteit voor ons.’ ■